

Bostadsutskottets betänkande

1983/84:14

om lagen om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande

Motion

I detta betänkande behandlas motion 1983/84:1983 av Kerstin Ekman och Kjell Johansson (båda fp) vari föreslås att riksdagen beslutar ändra lagen om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande i enlighet med vad som anförts i motionen.

Gällande ordning m. m.

Lagen (1976:666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m. (påföljdslagen) trädde i kraft den 1 januari 1977 och ersatte då bl. a. bestämmelser om straff, handräckning och föreläggande i byggnadslagen och byggnadsstadgan. Lagen kan i stort sägas innehålla bestämmelser om dels påföljder i form av avgifter och straff, dels ingripanden i form av handräckning och föreläggande vid överträdelse av föreskrifter om byggnade som har meddelats i eller med stöd av byggnadslagen och byggnadsstadgan.

Enligt 2 § påföljdslagen åligger det byggnadsnämnden att ta upp fråga om påföljd eller ingripande så snart det finns anledning att anta att en överträdelse har skett. Om en åtgärd som kräver byggnadslov har utförts utan lov, skall nämnden verka för att det utförda undanröjs eller rättas på annat sätt, om inte byggnadslov till åtgärden meddelas i efterhand.

Bestämmelsen innebär att byggnadsnämnden skall behandla frågan om påföljd eller ingripande enligt påföljdslagen så snart den får vetskap om en överträdelse. Med påföljd avses i lagen sanktionerna avgift och straff. Till ingripande hänförs förbud, handräckningsåtgärder och förelägganden.

I lagens avgiftssystem ingår tre olika avgifter, nämligen byggnadsavgift, särskild avgift och tillägsavgift. Byggnadsavgift tas ut när någon utan lov vidtar en åtgärd, som kräver byggnadslov (4 §). Byggnadsavgift utgår inte om det utförda rättas innan fråga om påföljd eller ingripande enligt påföljdslagen tas upp vid sammanträde med byggnadsnämnd. Befrielse från byggnadsavgift föreligger i vissa fall om åtgärden avsett rivning av byggnad.

Särskild avgift utgår för sådana överträdelse i strid mot byggnadslagstiftningen som inte utgör olovligt byggande (6 §). Särskild avgift behöver inte påföras om överträdelsen är ringa.

Tillägsavgift skall tillsammans med byggnadsavgift tas ut vid vissa angivna former av olovligt byggande som det anses särskilt angeläget att motverka

(7 §). Under vissa förutsättningar, bl.a. om det utförda rättats, kan tilläggsavgift nedsättas eller helt efterges.

Enligt förslaget i den lagrådsremiss med förslag till ny plan- och bygglag (PBL) som regeringen beslutade den 20 oktober 1983 skall den nuvarande lagen om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande med vissa modifieringar ingå som ett särskilt kapitel i PBL. Förslaget innebär bl. a. att byggnadsnämnden skall kunna nedsätta byggnadsavgiften eller underlåta att påföra avgift om överträdelsen är ringa.

Bostadsutskottet behandlade hösten 1983 (BoU 1983/84:3 s. 10) en motion (m) med förslag till ändringar i påföljdslagen för att möjliggöra en modifiering av påföljderna med hänsyn bl. a. till uppsåt, okunnighet och god tro. Ett enligt utskottet anförde härvid att motionens syfte torde komma att bli tillgodosett i och med den nya PBL.

Med hänsyn härtill fann utskottet det inte motiverat att göra ändringar i lagen och motionen avstyrktes därför. Riksdagen följde utskottet.

Utskottet

I motion 1983 (fp) framhålls att påföljdslagen har kritiserats från många håll därför att den uppfattas som alltför onyanserad och stelbent. Samtidigt påpekar motionärerna att detta uppmärksammats i förslaget till ny plan- och bygglag. Enligt motionärernas mening är det emellertid så angeläget och brådskande att avskaffa de värsta oformligheterna i påföljdslagen att införandet av PBL inte kan avvaktas. Med hänvisning härtill förordas att lagen skall ändras så att byggnadsnämnden får möjlighet att underlåta att påföra byggnadsavgift om överträdelsen är ringa.

Som motionärerna påpekar har kritik framförts mot påföljdslagen. PBL-utredningen konstaterade att kritiken på flera punkter var befogad, särskilt när det gällde avgiftssystemet. Såsom framgår av föregående framställning innefattar också PBL-remissen förslag till justeringar bl. a. i avgiftssystemet. En bred enighet torde alltså råda om att påföljdslagen bör modifieras i vissa avseenden.

Enligt utskottets uppfattning finns skäl genomföra den i motionen förordade lagändringen när lagrådets granskning av PBL-remissen avslutats och när regeringens överväganden med anledning därav gjorts såvitt avser den nu aktualiserade frågan. En sådan ordning bör göra det möjligt att genomföra lagändringar utan att avvakta resultatet av regeringens överväganden avseende plan- och bygglagen i övrigt.

Vad utskottet nu med anledning av motion 1983 (fp) anført bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Regeringens överväganden i frågan skall, när lagrådets granskning avslutats i denna del, ske så skyndsamt att lagändringen kan träda i kraft den 1 januari 1985.

Utskottet hemställer

att riksdagen med anledning av motion 1983/84:1983 som sin mening
ger regeringen till känna vad utskottet anfört om ändring i lagen
(1976:666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande
m. m.

Stockholm den 23 februari 1984

På bostadsutskottets vägnar

KJELL A. MATTSSON

Närvarande: Kjell A. Mattsson (c), Oskar Lindkvist (s), Rolf Dahlberg (m),
Thure Jadestig (s), Knut Billing (m), Magnus Persson (s), Bertil Danielsson
(m), Birgitta Hambræus (c), Lennart Nilsson (s), Margareta Gard (m),
Kerstin Ekman (fp), Tore Claeson (vpk), Margareta Palmqvist (s), Nils
Nordh (s) och Lars Andersson (s).

